

JULLIE ZIJN HET LICHT VAN DE WERELD!

Meditatie ds. Gerard Rinsma zondag 5 november 2017

LEZINGEN

Spreuken 9:1-18

Matteüs: 25:1-13

OVERWEGING

Gemeente van onze heer Jezus,

Laatst stond ik met een aantal catechisanten te wachten bij de deur van het buurtgebouw in Zuiderburen. Die bleek dicht te zijn en geen van ons had een sleutel. We overlegden wat we moesten doen; het beste leek ons de beheerder te bellen: die zou vast een sleutel hebben om de deur voor ons te openen. Maar toen ze hun smartphones tevoorschijn haalden, toen bleek dat de een geen beltegoed meer had. En geen gelegenheid om dat beltegoed op te waarderen. En de ander had zijn telefoon niet opgeladen. En een derde zei: ik heb nog heel weinig en dat moet ik bewaren om mijn moeder te bellen om me op te komen halen.

En ik had wel willen helpen, maar dat is zo vervelend aan beltegoed; je kunt het niet met een ander delen.

En toen dacht ik opeens aan deze gelijkenis: ik zag 10 meisjes voor me, die op wacht stonden op de uitkijk naar de bruidegom. De bruidegom die lang op zich liet wachten. Heel lang. En uit verveling hadden sommige meisjes met hun vriendinnen gebeld en op hun Facebookpagina en Instagram gekeken; en noem maar op, waardoor op het moment dat de bruidegom in aantocht was, hun telefoon het liet afweten. En nergens een oplaadpunt of mogelijkheid om beltegoed op te waarderen. En terwijl de andere vijf meisjes een selfie maakten met de bruidegom en die op hun Facebookpagina plaatsten, konden de vijf andere alleen maar toekijken.

Want dat hebben beltegoed en olie met elkaar gemeen; ze raken op. Dat weten we inmiddels in Nederland maar al te goed. De olie- en gasvoorraden slinken en op den duur zullen we moeten overgaan op andere energie bronnen.

Toen ik erover nadacht, toen herinnerde ik me dat Jezus in het evangelie van Mattheüs meer gelijkenissen heeft verteld over wijs en dwaas.

Een ieder nu, die deze mijn woorden hoort en ze doet, zal gelijken op een verstandig man, die zijn huis bouwde op de rots. En een ieder, die deze

mijn woorden hoort en ze niet doet, zal gelijken op een dwaas man, die zijn huis bouwde op het zand.¹

Maar wat als de storm komt, en de regen valt en de winden zich op dat huis storten?

En misschien herinnert u zich nog een gelijkenis: van een zaaier, die uitging om te zaaien. En weten we van dat deel van het zaad, dat op steenachtige plaatsen, waar het niet veel aarde had, en terstond schoot het op, omdat het geen diepe aarde had, maar toen de zon opkwam, verschroei-de het en omdat het geen wortel had, verdorde het.²

En we begrijpen onmiddellijk dat je een fundament niet kunt delen en wortels evenmin. Het is iets van onszelf, waar we op gebouwd zijn, waar we in wortelen. Zo zit het ook met die olie van de meisjes. De olie van dit verhaal is niet overdraagbaar, het is de bron, waaruit je put, het is de verborgen ader in je ziel, het is netwerk, waar uit je voeding ontvangt. Het is het contact, waarmee je aangesloten kunt worden. Daarom kunnen die meisjes niet delen. Er is een eigen verantwoordelijkheid, een 'laatste' ernst, die geen mens aan een ander kan overdragen. Er zijn dingen, die een mens alleen moet doen. Er zijn dingen, waarvoor een mens alleen komt te staan. En die niemand anders hen kan afnemen. U weet, denk ik, waar ik aan denk. Als mensen het leven moeten loslaten, dan kunnen we er nog zo om heen staan, maar het loslaten zelf is onoverdraagbaar, moet iemand zelf doen. Maar dan blijkt soms ook welke bronnen aan het licht komen, over welke verborgen bronnen een mens kan beschikken.

Het zijn niet de gemakkelijkste verhalen, die Jezus vertelt: niet die van die twee huizen, niet die van de zaaier en zeker ook over deze bruidsmeisjes. Ze hebben iets onverbiddelijk. Ze vormen als het ware een soort onderstreping bij al het voorgaande, wat er gezegd is, een soort afronding van heel het onderwijs, van de catechese. Ze willen ons als het ware zeggen: je hebt nou zoveel gehoord, gelezen, geleerd over Jezus, maar nu, wat doe je er mee? Hoe ga je er mee leven?

Hebben jullie dit alles begrepen?' 'Ja,' antwoordden ze. Hij zei hun: 'Zo lijkt iedere schriftgeleerde die leerling in het koninkrijk van de hemel is

¹ Matth. 7:24,25

² Matth. 13:5

geworden op een huismeester die uit zijn voorraadkamer nieuwe en oude dingen tevoorschijn haalt.’³

In de gelijkenis van de twee huizen gaat het om het verborgen fundament: niet zichtbaar, maar pas aan het licht, als de storm komt, als de aarde beeft. En het stelt aan ons de vraag: waar ben ik op gebouwd, op welk fundament rust mijn huis. Door welke woorden, welke normen en waarden laat ik me leiden? Door welk geloof?

In de gelijkenis van de zaaier gaat het om de oogst, de opbrengst, die de zaaier hoopt te oogsten. En het stelt aan ons de vraag: zal het me lukken iets met de woorden doen? Wil ik iets met de woorden van Jezus doen? Wil ik ze diep in mezelf verankeren, zodat er in mijn leven vanzelf vruchten te voorschijn komen?

En in de gelijkenis van de meisjes gaat het om waakzaamheid. Het gaat om alert zijn, alert blijven op de toekomst. Weest waakzaam, want je weet de dag noch het uur. ⁴ Het gaat om toekomstverwachting. Verwachten wij nog iets van de toekomst?

Vaak zie je het omgekeerde: we laten ons leiden door het verleden; we zijn door schade en schande wijs geworden; dat wil zeggen: we hebben vaak geen hoge verwachtingen meer. Onze regering heeft dan een prachtige regeerakkoord opgesteld. Vertrouwen in de toekomst, maar er staat verder geen woord over de toekomst in. ⁵

Omgekeerd blijven in Buenos Aires dwaze moeders om opheldering vragen over het lot van hun verdwenen kinderen en echtgenoten. ⁶ nu al meer dan 40 jaar.

³ Matth. 13:52

⁴ Matth. 25:13

⁵ Vertrouwen in de toekomst Regeerakkoord 2017 – 2021 VVD, CDA, D66 en ChristenUnie

⁶ <https://nos.nl/artikel/2124979-dwaze-moeders-oud-en-vastberaden-bij-2000ste-protest.html>

Dwaze moeders: oud en vastberaden bij 2000ste protest Tweeduizendste protest dwaze moeders Ondersteund door beveiligers, maar met opgeheven hoofd, lopen de wereldberoemde, maar inmiddels broze moeders door de juichende massa op het Plaza de Mayo in Buenos Aires. Het is de 2000ste keer dat ze demonstreren. In de menigte zijn ze direct te herkennen door hun witte hoofdoeken, die de katoenen luiers van hun verdwenen kinderen symboliseren. Hun protest is inmiddels wereldberoemd, maar het begon veertig jaar geleden onverwacht en spontaan. De junta van dictator Videla was van 1976-1983 aan de macht in Argentinië. Tienduizenden jonge tegenstanders van het regime en hun kinderen verdwenen. Toen hun moeders bij de autoriteiten om opheldering kwamen vragen, werden ze weggestuurd. Uit protest zijn ze toen zwijgend over het plein gaan lopen. Elke week daarna kwamen ze terug, bijna dertig jaar lang. De oprichter van de Dwaze Moeders onderging het zelfde lot als de kinderen. Volgens Amnesty kwam een aantal vrouwen in 1977 uit een kerk, toen ze werden opgewacht door een groep zwaarbewapende mannen. Twaalf van deze moeders keerden nooit terug. De leiding werd overgenomen door Hebe de Bonafini, maar in de jaren tachtig werd ze zo radicaal in haar standpunten dat de Dwaze Moeders uiteen vielen in twee groepen. Hebe de Bonafini is nog steeds omstrede. Vorige week werd ze nog bijna gearresteerd als honderden demonstranten dat niet hadden voorkomen.

De dwaze moeders op het plein
Wier kinderen verduisterd zijn
En die nog steeds jaren door
Roepen ongehoord
Ze schuifelen door het journaal
Geef hun een teken een signaal
Dat geen enkele deur eeuwig dicht zal zijn
Dat aan het eind van de tunnel weer licht zal zijn

Vervolgden om geloof of ras
Vervolgden om wat vader was
Vervolgden met het schietgebed
Van Jezus, Marx of Mohammed
Vervolgden met een ideaal
Geef hun een teken een signaal
Dat geen enkele deur eeuwig dicht zal zijn
Dat aan het eind van de tunnel weer licht zal zijn

Vervolgden om geloof of ras
Vervolgden om wat vader was
Vervolgden met het schietgebed
Van Jezus, Marx of Mohammed
Vervolgden met een ideaal
Geef hun een teken een signaal
Dat geen enkele deur eeuwig dicht zal zijn
Dat aan het eind van de tunnel weer licht zal zijn

Verlangden onze ouders, onze opa's en oma's niet net zo, naar het moment dat op het Leidseplein de lichtjes weer eens zouden gaan branden?

Inmiddels lopen ze er weer, maar eigenlijk hielden de moeders in 2006 hun laatste grote manifestatie. De toenmalige president Kirchner deed toen voor het eerst serieus onderzoek naar de verdwijningen, vonden de moeders. Maar eigenlijk waren de zware 24-uurs-marsen fysiek vooral niet meer vol te houden. Nu zijn ze ontevreden over het beleid van de nieuwe president en lopen ze iedere donderdagmiddag weer een paar rondjes op het plein. Hoe dan ook zijn de Dwaze Moeders wereldwijd symbool geworden voor mensenrechtenschendingen. Hun naam zal altijd onlosmakelijk verbonden blijven aan de Plaza de Mayo, het Meiplein van de Argentijnse hoofdstad. Ze wonnen vele prijzen, maar hun grootste wens ging nooit in vervulling: duidelijkheid over het lot van hun kinderen. En dus blijven ze de komende jaren hun ronde lopen op donderdagmiddag, gisteren dus voor de tweeduizendste keer.

Als op het Leidseplein de lichtjes weer eens branden gaan
is 't gezellig op het asfalt in de stad
En bij het Lido zijn de blinden voor de raam vandaan
Dan gaan we kijken naar het sprookje, lieve schat
Zo hand in hand, jij en ik, lachende naar alle kant
Als kinderen zo blij omdat het licht weer brandt
Als op het Leidseplein de lichtjes weer eens branden gaan
Dan gaan we kijken naar het sprookje, lieve schat.

En in deze gelijkenis gaat het om het koninkrijk van God, dat op handen is. Op handen zoals een bruiloft op handen is. Het wachten is alleen nog op de bruidegom, die in aantocht is.

Dat de lampen uitgaan wordt niet veroordeeld en ook niet dat de meisjes in slaap vallen. Er kunnen toch momenten in je leven zijn, dat je je minder met geloof en godsdienst bezig houdt; dat je aandacht meer op andere dingen is gericht; dat je hart vol is van andere dingen dan geloof en gebed? Dat zeg ik ook tegen ieder, die zich zorgen maakt over kinderen, die niet meer naar de kerk gaan; over jongeren, die het in de kerk niet zien zitten, over volwassen kinderen, die een tijdje op afstand blijven. Alle tien meisjes vielen in slaap, geen uitgezonderd en alle lampen gingen uit, geen uitgezonderd. En misschien waren ze wel alle tien heel teleurgesteld, dat de bruidegom zo lang op zich liet wachten en misschien begonnen ze wel te twijfelen of-ie ooit zou komen. En misschien waren er al heel wat mensen gepasseerd, waarvan ze dachten dat het de bruidegom was. Maar dichterbij gekomen zagen ze dat het een pelgrim was, een reiziger, een bedelaar.

Maar toen de kreet klonk, dat de bruidegom er aan kwam - beeld voor het Koninkrijk van God - waren er vijf, die reserve-olie hadden om de lampen opnieuw aan te steken. Daar gaat het om: of je die bron kunt aanboren; of je die verborgen ader in jezelf kunt vinden op het moment dat het er op aankomt. Want ooit, vroeg of laat, komt het er op aan in ons leven. Of je nou gelovig bent of niet, of je nu rijk bent of arm, man of vrouw, maakt allemaal niets uit. Dan komt het er op aan of we te herkennen zijn. Te herkennen zoals een stad, die boven op een berg ligt. Die kan niet verborgen blijven. Te herkennen als een lamp, die op een stan-

daard wordt gezet, zodat hij licht geeft voor ieder die in huis is.⁷ Te herkennen aan de feestverlichting dat we bruiloftsgasten zijn. Ja, maar hoe op welke manier? In de bergrede aan het begin van het evangelie geeft Jezus het antwoord. Zo moet jullie licht schijnen voor de mensen, opdat ze jullie goede daden zien en eer bewijzen aan jullie Vader in de hemel.⁸ En verderop: Het oog is de lamp van het lichaam. Dus als je oog helder is, zal heel je lichaam verlicht zijn. Maar als je oog troebel is, zal er in heel je lichaam duisternis zijn. Als het licht in jezelf verduisterd is, hoe groot is dan die duisternis!⁹ Nog verderop: Wat ik jullie in het duister zeg, spreek dat uit in het volle licht, en wat jullie in het oor gefluisterd wordt, schreeuw dat van de daken.

Lieve mensen, hier wordt niet over zonde gesproken of tekort. Hier is ook geen oordeel, waarvoor we bang zouden moeten zijn. Hier is geen Paulus en ook geen Maarten Luther Nee, hier wordt juist ons vertrouwen toegesproken. Vertrouwen in onszelf, gevoed en gesteund uit vertrouwen in Jezus, Gods zoon, in ons

Onze diepste angst is niet dat we ontoereikend zijn.

Onze diepste angst is dat we buitenmate krachtig zijn.

Het is ons licht, niet onze duisternis die ons het meest bang maakt.

We vragen onszelf af: "Wie ben ik om briljant, schitterend, getalenteerd en legendarisch te zijn?"

Zowaar, wie ben je om dat niet te zijn?

Je bent een kind van God. Jezelf klein maken dient de wereld niet.

⁷ Matt. 5:13-17

⁸ Gerd Theissen *Erleben und Verhalten der resten Christen*, pg. 71

Das Menschenbild ist hell. Das kann man sich anhand der Lichtmetaphorik im MtEv klarmachen. Jesus ruft den Jüngern zu: »Ihr seid das Licht der Welt« (Mt 5,14). Er fordert sie auf: »Lasst euer Licht leuchten vor den Leuten, damit sie eure guten Werke sehen und euren Vater i geboren om de glorie van God die in ons is, tot uitdrukking te brengen m Himmel preisen« (Mt 5,16). Sie sollen ein Vorbild für alle sein. Der Schlüssel dazu liegt beim einzelnen Menschen: »Das Auge ist das Licht des Leibes. Wenn dein Auge lauter ist, so wird dein ganzer Leib licht sein. Wenn aber dein Auge böse ist, so wird dein ganzer Leib finster sein. Wenn nun das Licht, das in dir ist, Finsternis ist, wie grau wird dann die Finsternis sein!« (Mt 6,22). Das Auge wird hier als aktiver Lichtspender verstanden. Es strahlt Licht aus und verarbeitet nicht nur von außen empfangenes Licht. Entscheidend ist, das böse Auge (d. h. den Neid) zu überwinden, um das Leben hell zu machen und Licht zu verbreiten. Im Gleichnis von den klugen und törichten Jungfrauen geht den törichten jungen Frauen das Licht aus, während die klugen vorgesorgt haben; sie haben genug Öl für ihre Lampen (Mt 25,1-13). Die Vorsorge besteht in guten Taten, mit denen sie mitten in der Nacht Licht verbreiten. Ebenso sollen die Jünger durch ihre Verkündigung im Licht wirken: »Was ich euch sage in der Finsternis, das redet im Licht; und was euch gesagt wird in das Ohr, das predigt auf den Dächern« (Mt 10,27). Man kann sagen: Im MtEv leuchtet das Licht der Worte Jesu und der guten Taten in diese Welt hinein. In diesem Evangelium finden wir ein positiv gefärbtes ethisches Menschenbild, das fast »autodynamisch« ist.

⁹ Mattheus 6:22

Er is niets verlichts aan krimpen zodat andere mensen om je heen zich niet onzeker gaan voelen.

We zijn geboren om de glorie van God die in ons is, tot uitdrukking te brengen.

Het is niet slechts in enkelen van ons aanwezig, maar in iedereen.

En als we ons eigen licht laten schitteren, geven we onbewust toestemming aan andere mensen om net zo te zijn

Terwijl we bevrijd worden van onze angsten, bevrijdt onze aanwezigheid automatisch de anderen. Het hadden de woorden van Mattheüs kunnen zijn, maar het waren die van Nelson Mandela bij de aanvaarding van het presidentschap over Zuid-Afrika.¹⁰ Amen.

¹⁰ De Inaugurele Rede van Nelson Mandela (1994)